

AUGA QUE MOVE OS BATÁNS

A auga batía no parabrisas do meu coche un día de nadal cando ía camiño de Lugo, os coches pasaban amodiño e a estrada botaba auga a rebordar. Eu camiñaba co coidado do que anda as estradas entre pucharcas de auga e á miña beira bruaban aigas que semellaban seren guiados por chouferes que tiñan un apuro dos demos pero a verdade é que vos ían con moito tino.

Na cidade achei un aparcadoiro polo importe dun euro e xa logo dirixínme a un ciber e alí púxenme a escribir esta miúda historia ou relato de nadal.

Ó acabar botei a andar cara o centro, pescudei os escaparates que ceibaban luces variadas en intermitente coma se en verdade dixeran o meu nome para que me achegara a eles. A Praza Maior tiña as árbores pintadas con boliñas e tintes dunha e doutra cor. Na cima, a árbore principal do nadal botaba cara miña faciana esas cores que alumían sempre á navidade.

Non sei cantos pesebres haberá na provincia pero a ben seguro que cada neno ten o seu no seu fogar coma tamén cada lugar santo ou cada pobo ofrece a cadanseu visitante un deses beléns que xa teñen tradición en chegando o nadal.

O bico do neno no meu templo parroquial de San Tirso xa se convertiu nunha tradición en navidade.

Entón, o vintecinco, os veciños acuden onda o neno rei para lle ofrecer ese cariño que estas datas gardan para o seu lar.

En Palas hai tamén un belén no que se representa o sentir dos do lugar ante os herdos da historia, as lembranzas dos labores e as transmisións culturais que uns e outros fomos recibindo dos que agora xa non están.

De nenos andabámo-los camiños dos lugares do noso pobo para vérmolos portais feitos pola veciñanza nos lugares públicos e tamén os que facían os nosos amigos da escola nas súas casas e axudabámonos uns a outros a coloca-las árbores do nadal con aquelas figuras que ideabamos ou colliamos no campo e situabámo-las montañas rochosas e nevadas que nunca máis chegabamos a ver e despois poñíamo-lo neno no seu rolo e ó seu redor pousabámo-los animais que lle daban compañía e calor.

Hoxe a pesar de que a auga cae a caldeiros fun parar ó Belén que de Galicia é lar nestas datas do nadal. Un portal onde os oficios de vello seguen vivos, onde as estrelas alumían a cada un dos que o visitan e no que Begonte é para tódolos galegos o portal do nadal.

Recanto vivo onde achei o engado das fontes aburbullando a cachón día e noite por seren seres da inmortalidade. Vin as fervezas da terra esvarando entre os enrochados montes que para nós son respecto e inmensidade. Seguí a cunca do río que atravesa a terra para lle dar vida a cada lar onde Begonte ten xa un lugar.

Máis tarde funme percatando dos cambios que dun ano para outro lle foi dando o seu crea-

dor Xosé Domínguez Guizán, quen toma coma referencia un suceso bíblico para dar a coñece-lo seu pobo e divulga-la pasaxe histórica do nacemento que non é outra cousa máis que a vida e a descendencia dun bonito e fermoso lugar onde o Miño ten raíces, fortuna e paz.

Os automóviles chegan cargados con persoas que con asombro miran ferreiros, pastores, gadañadores, serrachíns e outros profesionais dos oficios da época coma as tecelás que agora xa perderon o rigor doutroa por mor dos cambios e dos avances experimentados pola invención dos nosos iguais.

En Begonte este ano polo nadal a auga move os batáns e vense os muiñeiros cargando cos sacos fariñeiros e ó fondo as tecelás tecendo as colchas que logo os batáns rematarán.

O Centro Cultural “Xosé Domínguez Guizán” vese abrazado de coches que chegaron de tódolos lugares da nosa comunidade para pasar un fermoso momento ante o turístico portal onde Begonte mora cando é nadal.

Os batáns traballan arreo cando o río verque a forza que nel hai e oise o seu abatanar entre as arboredas e as brañas que forman os patelos e brañas do seu val.

Despois voltará o regreso e cada quen pensará se o que viu en Begonte é o que esperaba ou é unha sorpresa que contará ós seus amigos e familiares en chegando ó seu lar.

O tempo de nadal vén mollado de máis este ano e os paraugas xa non deixan ve-las lumieiras que ceiban as luces e as bolas que dan vida ós nosos lugares. Galicia enteira é un baño de auga e o mar de Galicia un baño de alcatrán.

Mais os lumes arden e as chemineas afumegan cara o ceo, pero tiven que saír coma de costume para facerme ver e nesas vin lotería para o neno ó pé do portal e pensei: “Isto do nadal non só é comer en familia, senón que tamén é disfrutar e xogar coma os iguais”.

O tempo transcorría coma sempre entre auga pero sen neve e con piñeiros que achavellaban a

carretera e cun vento que empurraba forte ata arrumbar paredes e unhas pingas de auga gordas que petaban duro nos cristais, pero en fin había que voltar para a casa.

As avoas agardabannos na cociña e os fachos ardían e estalaban co soprar do vento e elas veña atizar no lume que xa encarneaba a terra e dicíannos: “Veña, vide para aquí, xa veredes como colledes axiña esta calor”. Nós sentámonos, e así foi para min e para os meus este ano o portal que en Begonte ten o seu nadal.